

ॐ
संस्कृतभारती (उत्तरतमिल्नाडु)

पत्राचारद्वारासंस्कृतम्

परीक्षा - शिक्षा

कालावधि: - होरात्रयम्

अड्का: – १००

कटकमासः - शुभकृत्संवत्सरः ५१२४

जूलै– 2022

॥ उत्तिष्ठत, जाग्रत, प्राप्य वरान्निबोधत ॥

नाम (Name in English) _____

(Full name with initials/surname as it should appear in the certificate.)

पञ्जीकरण- संख्या (Regn. No) _____

जड़गमदूरवाणी सं (Mobile No) _____

Email id _____

वास-संख्या: (Res. Address with Pin code) _____

Instructions :

1. Write the answers on a long size ruled paper. Mention your name and other details given above in the answer sheet before answering the questions. Mention the question number and write the answers only.
2. A printout of the question paper may also be taken for writing answers wherever space is provided.
3. Before sealing the answer paper in an envelope, take a scanned copy of the same and send the PDF copy to your WhatsApp group coordinator.
5. Write your **Name, Reg. no., phone no. and Name of Course** on the reverse of the envelope and send it by courier / speed post / dunzo to the address given below.

Samskrita Bharati, 'SEVA'
Old no 79, New no. 56, 3rd Floor,
Dr. Alagappa Road, Purasawakkam,
Chennai – 600 034.

The Hard copy should reach us within **3-6 days** for Inland residents and 6-14 days for those residing outside India.

6. This is NOT an open book examination. If the examiner notices that any answers have been copied, then no marks will be given for those questions. Moreover, the grade of the student will be reduced (for example, from A grade to B grade). So, please be honest with yourself in taking this examination! शुभमस्तु ॥

प्रथमो भागः
(उत्तराणि अत्र एव लिखत)

I (अ) अथः दत्तानां कृदन्तानाम् इतरे वचनस्त्रपे लिखत । (6)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
१) धावितवती	धावितवत्यौ	धावितवत्यः
२) स्मरणीयम्	स्मरणीये	स्मरणीयानि
३) लिखन्त्यै	लिखन्तीभ्याम्	लिखन्तीभ्यः
४) खादन्तम्	खादन्तौ	खादतः
५) लम्बमानेन	लम्बमानाभ्याम्	लम्बमानैः
६) नमन्त्याम्	नमन्त्योः	नमन्तीषु

(आ) आवरणे दत्तस्य क्रियापदस्य उचितं शत्रू-प्रत्ययान्तं रूपं लिखत । (6)

- १) चलतः यानात् यात्रिकः न अवतरेत् । (चलति)
- २) चर्चा कुर्वतीनां महिलानां नामानि न जानामि । (करोति)
- ३) करुणां वर्षति शम्भौ भक्तिः कर्तव्या । (वर्षति)
- ४) गायते गायकाय जलम् आवश्यकम् । (गायति)
- ५) अम्बा गीतं श्रुणवती पाकं करोति । (शृणोति)
- ६) वसन्ते कूजतां कोकिलानां ध्वनिः वने सर्वत्र व्याप्तः । (कूजति)

(इ) दत्तस्य क्रियापदस्य शानच्-प्रत्ययान्तं रूपं रिक्तस्थाने लिखत । (6)

- १) वैज्ञानिकाः प्रकाशमानानि नक्षत्राणि अवलोकन्ते । (प्रकाशते)

- २) भुज्जानाया: भिक्षुक्या: मुखे सन्तोषः दृश्यते । (भुज्ञते)
- ३) रममाणया शालिन्या सह अहं क्रीडाङ्गनं गच्छामि । (रमते)
- ४) स्पर्धमानेषु छात्रेषु गणेशः बुद्धिमत्तमः । (स्पर्धते)
- ५) " इदार्नि वर्तते " इत्यतः वर्तमानः: कालः । (वर्तते)
- ६) देवं वन्दमानान् पुत्रान् दृष्ट्वा जनकः हृष्टवान् । (वन्दते)

(इ) सति-सप्तमी प्रयोगं कृत्वा वाक्यानि लिखत । (त्रीणि) (3)

१) यदा राधा ध्यायन्ति आसीत् तदा श्रीकृष्णः आगतः ।

राधायां ध्यायन्त्यां सत्याम्

२) यदा चन्द्रः उदयमानः भवति तदा कुमुदं विकसति ।

चन्द्रे उदयमाने भवति सति

३) यदा बालकः क्रीडितवान् तदा वृष्टिः अभवत् ।

बालके क्रीडितवति सति

४) अतिथिः आगताः । उत्सवस्य आरम्भः अभवत् ।

अतिथिषु आगतेषु सत्सु

II (अ) सन्धिं कृत्वा सन्धिनाम लिखत । (पञ्चानाम्) (5)

- १) बलात् + इव २) जगत् + छत्रम् ३) तपस्विन् + एहि ४) सौभद्रः + द्रौपदेयाः
५) महेश्वासाः + भीमार्जुनसमाः ६) महतीं + चमूम् ७) तस्मात् + मनुष्येषु ८) धर्म्याद् + हि

	पदम्	सन्धिनाम
१)	<u>बलादिव</u>	<u>जश्त्वम्</u>
२)	<u>जगच्छत्रम्</u>	<u>श्चुत्वम्</u>
३)	<u>तपस्विनोहि</u>	<u>ङ्मुडागमः</u>

धर्म्याद्वि
पूर्व-सवर्णः

४)	सौभद्रो द्रौपदेया:	विसर्ग-उत्त्वम्
५)	महेश्वासा भीमार्जुनसमा:	विसर्ग-लोपः
	महतीञ्चमूम्	पर-सवर्णः

आ) सन्धिं विभज्य सन्धिनाम् लिखत | (पञ्चानाम्) (5)

१) दिक्पालः	२) ज्ञानिनस्तत्वदर्शिनः	३) महदस्ति	४) य एनम्
५) वाक्छरः	६) श्वेतैर्हयैः	७) चक्रिण्ठौकसे	८) अस्माकं तु

सन्धि-विभागः सन्धिनाम्

चक्रिन् + ठौकसे
ष्टुत्वम्

१)	दिग् + पालः +	चर्त्वम्
२)	ज्ञानिनः + तत्वदर्शिनः	विसर्ग-सकारः
३)	महत् + अस्ति +	जश्त्वम्
४)	यः + एनम् +	विसर्ग-लोपः
५)	वाक् + शरः +	छत्वम्
	श्वेतैः + हयैः	विसर्ग-रेफः

III (अ) एतानि पदानि उपयुज्य वाक्यानि रचयत | (पञ्चानाम्) (5)

- १) करणीयानि २) आगतवन्तौ ३) परित्यज्य ४) नृत्यन्ती ५) डयते ६) श्रोतुम्

- १) सर्वैः उत्तमानि कार्याणि करणीयानि ।
- २) कृष्णार्जुनौ युद्धभूमिम् आगतवन्तौ ।
- ३) अस्त्राणि परित्यज्य अर्जुनः कुरुक्षत्रे कृष्णस्य पुरतः स्थितवान् ।
- ४) नृत्यन्ती नटी सुन्दरी अस्ति ।
- ५) प्रातः काले आकाशे खगः डयते ।

प्रातः काले मम माता श्लोकान् श्रोतुम् इच्छति ।

(आ) उचितं कृदन्तरूपं / लकाररूपं लिखत | (दशानाम्) (5)

- १) श्वस्तन-कार्यक्रमः कदा आरभ्यते ? (आ+ रभ् - लृट्)

२) क्षाल् (ल्यप्) प्रक्षाल्य

३) पितामहः शयानः अस्ति । (शीड़ - शानच्)

४) त्यज् (तव्यत्) त्यक्तव्यम्

५) मित्रस्य आगमने विलम्बः स्यात् । (अस् - विधिलिङ्)

६) शिक्षकः प्रश्नं पृष्टवान् । (प्रच्छ - क्वतु)

७) बालकेन कन्दुकं क्षिप्तम् । (क्षिप् - क्तः)

८) दृश् (अनीयर्) दर्शनीयम्

९) गायिका तिष्ठन्ती गायति । (स्था - शत्)

१०) पच् (तुमुन्) पक्तुम्

११) सः सर्पत् बिभेति । (भी - लट्)

१२) मया गम्यते । (गम् - लट्)

(इ) उचित -पदम् (✓) इति चिह्नेन अड्कयत । (5)

१) मातृ - अस्य द्वितीयाविभक्तिरूपम् (मातृः , मातृषु , मात्रा)

२) उच्चलनम् - कः सन्धिः ? (चर्त्वसन्धिः , श्वृत्वसन्धिः , छत्वसन्धिः)

३) “अधीते” – इति अत्र (शत्-प्रत्ययः , शानच्-प्रत्ययः , लट्-लकारः)

४) दध्मौ - अस्य वचनम् (एकवचनम् , द्विवचनम् , बहुवचनम्)

५) गोविन्दे स्नानं (करोति , कुर्वति , करिष्यति) सति जलागमनं स्थगितम् ।

(ई) गणे अनर्ह-पदं पृथक् कुरुत । (4)

✓

उदा - पठन् लिखन् वदन् नामन्

१) सतीषु सत्सु सति सताम्

- २) निषाधः गान्धारः मध्यमः शान्तः
 ३) शुक्तातः वसिष्ठनप्ता पराशरात्मजः हृषीकेशः
 ४) चतस्रः चत्वारि चतुर्थः चत्वारः

IV (अ) मेलयत - रिक्तस्थाने उत्तरं लिखत | (5)

१) गरिमा	शिशुपालवधम्	१) गरिमा	<u>सिद्धिः</u>
२) कपिध्वजः	जाह्वीतोयम्	२) कपिध्वजः	<u>अर्जुनः</u>
३) माघः	सिद्धिः	३) माघः	<u>शिशुपालवधम्</u>
४) औषधम्	पदलालित्यम्	४) औषधम्	<u>जाह्वीतोयम्</u>
५) दण्डी	अर्जुनः	५) दण्डी	<u>पदलालित्यम्</u>

(आ) साधु (✓) / असाधु (X) इति लिखत (5)

- १) अर्जुनः रैवतकपर्वते तपः आचरितवान् | X
 २) तत् + लयः = तल्लयः - परस्वर्णसन्धिः | ✓
 ३) अवस्थितान् सर्वान् बन्धून् समीक्ष्य अर्जुनः परया कृपया आविष्टः जातः | ✓
 ४) वह्नेः शिखाः सर्वदा अधः यान्ति | X
 ५) सुचिन्तितम् औषधं नाममात्रेण आतुराणाम् अरोगं करोति | X

द्वितीय भागः - संस्कृतभाषया उत्तराणि लिखत ।

(V) एकेन वाक्येन उत्तरं लिखत । (पञ्चानाम्) (5)

१) द्वारकानगरं कुत्र अस्ति ?	५) भीष्मः कं पूजार्हम् अवदत् ?
२) शिवः किमर्थं सन्तुष्टः अभवत् ?	६) शिवः किम् अस्त्रम् अर्जुनाय दत्तवान् ?
३) मन्त्रालोचनार्थं कौ आगतौ ?	७) रावणः पूर्वजन्मनि कः आसीत् ?
४) इन्द्रः किमर्थं मुनिवेषं धृतवान् ?	

(VI) (अ) गद्यांशं पठित्वा संस्कृतेन उत्तरं लिखत ।

(5)

साम्प्रतिके काले निखिलेऽस्मिन् जगति पर्यावरणस्य प्रदूषणं मानवसभ्यतायै मुख्या समस्या परिदृश्यते । प्रतिदिनं बृहदाकारौद्यौगिक-यन्त्राणां अपशेषितैः पदार्थैः विविधानां यानादीनां धूप्रपुञ्जैश्च सर्वत्र वायुमण्डलं दूषितं भवति । चर्म-वस्त्र-यन्त्रागारेभ्यः निस्त्रेषु अपशेष-जलेन जलाशयाः प्रदूषिताः जाताः । प्रदूषित-जलस्य सिञ्चनेन कृषिस्थलानि कलुषितानि भवन्ति । उर्वरा भूमिः मरु भूमीव जायते । अनेन कर्षणं बाध्यते । पर्यावरणस्य प्रदूषणस्य प्रभावात् जगति रोगादीनां वृद्धिः सञ्जाता । मार्गे गच्छद्भ्यः वाहनेभ्यः आगतः तीव्र-ध्वनिः वृद्धानां रुणानाज्च कष्टं जनयति ।

विश्व-स्वास्थ्य-सङ्घटनेन पर्यावरणसन्तुलनार्थम् अनेके उपायाः प्रतिपादिताः । अस्माकं देशोऽपि पर्यावरणप्रदूषणस्य निवारणार्थं केन्द्रिय-शासनेन व्यवस्था क्रियते, तदनुसारं गड्गानद्याः स्वच्छताभियानम् अशुद्धजलमलादीनां शुद्धीकरणार्थं संयन्त्रणानि स्थाप्यन्ते । पर्यावरणस्य संरक्षणार्थं देशस्य नागरिकाः जागृताः भवेयुः । अवकराणां पृथक्करणेन पुनश्चक्रेण च प्रदूषणस्य न्यूनीकरणं साध्यते । ध्वनिप्रदूषण-निवारणार्थं ध्वनिप्रसारणयन्त्राणां प्रयोगः न्यूनतमः करणीयः । वायुमण्डलस्य शुद्धीकरणे वृक्षाणां भागदानं को वा न जानाति? अतः स्थाने स्थाने विविधाः वृक्षाः रोपणीयाः । तेषाम् अभिरक्षणं च करणीयम् । एवज्च विविधोपायैरेव पर्यावरणस्य संरक्षणं भवितुमर्हति ।

- १) वायुमण्डलं कथं दूषितं भवति ?
- २) जलाशयाः केन प्रदूषिताः जाताः ?
- ३) केन्द्रिय-शासनेन का व्यवस्था क्रियते ?

- ४) प्रदूषणस्य न्यूनीकरणं कथं साध्यते ?
- ५) वृक्षारोपणस्य कः लाभः ?

(आ) एक विषयमधिकृत्य 6- 8 वाक्यैः संस्कृतेन प्रबन्धं लिखत ।

(5)

- १) नित्यं भगवदीताध्ययनम्
- २) दशदिन-संस्कृतप्रशिक्षण-शिबिरस्य महत्वम्
- ३) संस्कृते सुभाषितानां महत्वम् ।

तृतीयः भागः (संस्कृत/ तमिल् /आड्गलभाषया उत्तरं लिखत)

(उत्तराणि उत्तरपत्रे लिखत)

(VII) (अ) पदविभागम् , अन्वयं , तात्पर्यं च लिखत । (एकस्य श्लोकस्य) (6)

- १) योत्स्यमानानवेक्षेऽहं य एतेऽत्र समागताः ।
धार्तराष्ट्रस्य दुर्बुद्धेर्युद्धे प्रियचिकीर्षवः ॥ (अथवा)
- २) दृष्ट्वा तु पाण्डवानीकं व्यूढं दुर्योधनस्तदा ।
आचार्यमुपसङ्गम्य राजा वचनमब्रवीत् ॥

(आ) ससन्दर्भ विवृणुत । (द्वे एव) (6)

- १) " शत्रुवर्गस्य नाशार्थं साधनं देहि । "
- २) " यागयात्रा उचिता । तदा कार्यद्वयमपि भविष्यति । "
- ३) " फलपर्यन्तं तपस्यामाचर । "
- ४) " त्वं तं शरणं गच्छ । "

(VIII) (अ) सन्धिच्छेदं प्रदश्य प्रतिपदार्थं तात्पर्यं च लिखत । (एकस्य सुभाषितस्य) (6)

१) व्यसनानन्तरं सौख्यं स्वल्पमप्यधिकं भवेत् ।
काषायरसमासाद्य स्वाद्वतीवाम्बु विन्दते ॥

(अथवा)

२) नागुणी गुणिनं वेत्ति गुणी गुणिषु मत्सरी ।
गुणी च गुणरागी च विरलः सरलो जनः ॥

(आ) एकं न्यायं विवृणुत । (2)

१) अन्धपङ्गुन्यायः २) अरुन्धतीप्रदर्शनन्यायः ३) सूचीकटाहन्यायः

(इ) एकस्याः प्रहेलिकायाः उत्तरम् अर्थं च लिखत । (3)

- १) विराजराजपुत्ररेः यन्नाम चतुरक्षरम् ।
पूर्वार्धं तव वैरीणां परार्धं तव सङ्गरे ॥

(अथवा)

२) वृक्षाग्रवासी न च पक्षिजातिः
तृणं च शय्या न च राजयोगी ।
आपीतवर्णो न च हेमधातुः
अतश्च ताप्रः सुरसः क एषः ?

(ई) एकस्याः सूक्तेः अर्थं लिखत । (2)

१) ॥ तां योगमिति मन्यन्ते स्थिरामिन्द्रियधारणाम् ॥

(अथवा)

२) ॥ स्वे स्वे कर्मण्यभिरतः संसिद्धिं लभते नरः ॥

जयतु संकृतम्

॥शुभम्॥

जयतु भारतम्